

ВИДОВІ І СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВІВСА ПРИ ВИРОЩУВАННІ У СТЕПОВОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Овес посівний поділяється на плівчастий і голозерний. Овес голозерний, як і плівчастий, вирощується для використання як на зернові, так і на фуражні цілі. Головною особливістю цієї форми вівса є відсутність квіткових плівок (20–40 % у плівчастих форм вівса) на поверхні зернівки, що і обумовлює його особливі властивості. Метою нашого досліджу було встановити продуктивність різних сортів вівса плівчастого і голозерного у богарних умовах Степу України.

Польові досліді закладались на СФГ «Славутич» Єланецького району Миколаївської області за однофакторною схемою в триразовому повторенні. Використовували такі сорти вівса: 'Скарб України', 'Саломон', 'Самуель', 'Аркан', 'Скакун' та 'Бусол'. Система удобрення вівса складалася із передпосівного та припосівного удобрення (по $N_{30}P_{30}K_{30}$). Сівбу вівса 2013 року проводили 30 березня, 2014 року – 20 березня та 2015 року – 18 березня.

Дослідження показали, що урожайність сортів вівса при вирощуванні їх в умовах 2013–2015 рр. становила в середньому 16,5 ц/га. Найвищий рівень урожайності сформувався у 2015 році, який був сприятливим, особливо в першу половину вегетації рослин. У 2013–2014 рр. відмічалася весняна посуха в період формування елементів продуктивності волоті, внаслідок чого урожайність сортів вівса була в 1,1–2,3 рази меншою. Отже, гідротермічні умови року вирощування мали значний вплив на формування урожайності культури.

Для більш ефективного використання сортів вівса доцільно враховувати видові і сортові особливості культури. Сорти голозерного вівса характеризувалися меншою врожайністю порівняно із сортами плівчастого вівса, серед яких слід виділити сорт 'Скакун' та 'Бусол'. При виборі голозерних сортів необхідно звернути увагу на сорт 'Скарб України'. Так, за вирощування плівчастого вівса в богарних умовах Степу України кращі показники якості зерна показують сорти степового еко типу – 'Скакун' та 'Бусол', із голозерних сортів кращі показники відмічено в сорту лісостепового еко типу 'Скарб України', який ще й переважає за врожайністю сорти 'Саломон' та 'Самуель' та наближається до її рівня у плівчастих сортів.

Таким чином, особливої актуальності питання адаптивності сортів вівса набувають в умовах Степу України, де лімітуючим фактором отримання високих урожаїв культури є волога. При ви-

сокій агротехніці вирощування і сприятливих метеорологічних умовах урожайність крапчих районованих раніше сортів цієї культури може бути порівняно високою, проте в роки з недостатньою кількістю опадів їх продуктивність різко знижується. Так, у дослідженнях 2015 р., коли протягом вегетаційного періоду мали місце доволі сприятливі метеорологічні умови, урожайність вівса становила в середньому 21,3 ц/га, тоді як у 2014 р. (коли рослини зазнавали дії стресових абіогічних факторів, особливо в критичний для них період росту) урожайність знижувалася вдвічі й становила лише 9,2 ц/га.

УДК 631.82/.84:57.018:633.34

Кипила В. Й., здобувач, викладач агрономічного відділення

ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Мукачівський аграрний коледж»

Новицька Н. В., кандидат сільськогосподарських наук,

доцент кафедри рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: novictska@rambler.ru

ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В ЗАКАРПАТТІ

Соя культурна або щетиниста (*Glycine max* Moench.; синоніми: *Soja hispida* Moench., *Soja japonica* Savi.) – важливе відкриття людини – вже багато сторіч належить до стратегічних культур світового землеробства і входить до групи головних сільськогосподарських культур на рівні з кукурудзою, пшеницею та рисом. Це унікальна кормова, продовольча, лікарська і технічна культура. Завдяки унікальному поєднанню в рослинах сої двох найважливіших процесів – фотосинтезу і біологічної фіксації азоту – вона в значній мірі забезпечує свою потребу в азоті, покращує родючість і азотний баланс ґрунту, забезпечує одержання чистої продукції, поліпшує екологію. Значне розширення посівних площ під сою надасть можливість з високою економічною ефективністю підтримувати родючість ґрунтів на основі поєднання використання мінеральних добрив та біологічного азоту. Виробництво сої в Закарпатській області України поступово збільшується. Так, якщо в 1990 р. її висівали на площі 0,7 тис. га, то в 2014 р. площі зросли до 2,1 тис. га, а валовий збір зерна досяг 8,3 тис. т. Середня по області врожайність культури в 2014 р. була найвищою в Україні і становила 3,9 т/га, що свідчить про значні перспективи вирощування сої в даному регіоні.

Мета досліджень – вивчення впливу вапнування, мінеральних добрив та інокуляції насіння на продуктивність ранньостиглих сор-